

XIII. évfolyam. 1. szám - 2013. tavasz

magyartarka

A Magyartarka Tenyésztők Egyesületének információs lapja

Regionális közgyűlések
2013. február 26 - március 8.

Fotó: Mezősi Attila, Vágó Barnabás

TISZTELT OLVASÓ!

Felhívom tisztelt Tagjaink figyelmét, hogy megjelent a **83/2013. (V. 16.) számú MVH Közlemény** a tej aflatoxin tartalmának vizsgálatához és az aflatoxinnal szennyezett tej ártalmatlanításához a tejtermelőknek, tejtermelői csoportoknak és tejfeldolgozóknak nyújtandó egyszeri, csekély összegű (de minimis) támogatás igénybeviteléről. A benyújtási határidő 2013. június 17.

Ugyancsak megjelent a **84/2013. (V. 17.) számú MVH Közlemény** az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás 2012/2013. gazdálkodási évére vonatkozó kifizetési kérelem benyújtásának részletes feltételeiről. Kérem, pontosan olvassák el a fogalmakat, a kitöltési útmutatót, és ne felejtsek el 2013. június 1. és június 30. között benyújtani a kifizetési kérelmeket!

Végezetül egy fontos információ!

Mivel az új Közös Agrárpolitika (KAP) bevezetése csúszik, a korábbi hírekkel ellentétben, ebben az évben is meghirdették a termeléshez kötött anyatehén támogatást.

Erre vonatkozóan megjelent a **88/2013 (V.30.) MVH Közlemény**, amely az Egyesület honlapján is megtalálható.

A támogatás benyújtásához szükséges nyomtatványok és a gazdatájékoztató füzet az újság mellékletét képezik.

Benyújtási határidő: 2013. június 1. és július 31. között.

A támogatási kérelmet legkésőbb 2013. július 31-ig postára kell adni!

Dr. Füller Imre
ügyvezető igazgató

TARTALOMJEGYZÉK

TENYÉSZTÉSI AKTUALITÁSOK	4
REGIONÁLIS RÉSZTAGGYŰLÉSEK	5
A HAZAI SZARVASMARHA-ÁGAZAT TÁMOGATÁSI ÉS PIACI LEHETŐSÉGEI.....	9
BÉNI FARM KFT., SZENTKIRÁLY	10
KORSZERŰ TAKARMÁNYANALITIKA A SZARVASMARHA SZOLGÁLTATÁBAN!	11
ELHUNYT HAJBA NÁNDOR.....	13
ELŐDEINK NYOMÁBAN.....	14
XI. TARKA FOTÓPÁLYÁZAT	17

Készült a VIDÉKFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM támogatásával.

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
információs lapja

A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Holló István
Dr. Húth Balázs
Dr. Polgár J. Péter
Dr. Stefler József

Főszerkesztő: Dr. Füller Imre

Szerkesztőség:

Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.hu
web: http://www.magyartarka.hu

ISSN 1587-9305

Kiadó: Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.hu

Felelős kiadó: Rácz Károly
Lektor: Prikk Orsolya
DTP: Szalai Norbert

Nyomda: Pethő Kft.
Megjelenés: negyedévente 2.000 példányban

Dr. Húth Balázs

tenyésztés- és marketingvezető, MTE

TENYÉSZTÉSI AKTUALITÁSOK

A 2012. esztendő a tenyésztési eredmények alakulása szempontjából mindenképpen eredményes időszaknak mondható. Köszönhető ez a jól tervezett célpárosításoknak, a tenyésztés iránt elkötelezett törzstenyészeteknek és az ivadékvizsgálatban aktívan közreműködő fajtafenntartó gazdaságoknak. Nélkülük az Egyesület szakembereinek erőfeszítései hiábavalóak lettek volna.

A 2012-es zárási eredmények ismét bizonyítják, hogy a magyartarka-tenyésztés jó úton jár. A 305 napra korrigált laktációs tejtermelés 5889 kg 4,05 % tejszír- és 3,48 % tejfehérje-tartalom mellett.

Az ország legmagasabb termelésű magyartarka-állománya 2012-ben a **Bonyhádi Pannónia Mg. Zrt.**, ahol 832 tehén átlagában 6884 kg tejet termeltek 4,23 % (!) tejszír- és 3,52 % tejfehérje-tartalom mellett. A két ellés közti napok száma 390 (!). Az említett tenyészet egyébként az ország legnagyobb létszámú magyartarka tenyészbika-előállító tenyészete; számtalan híres bika került ki innen a köztenyésztésbe. A teljesség igénye nélkül néhány a fiatalabb generáció tagjai közül: Cimbor, Csipet, Érmes, Eredményes, Füller.

A kis tenyészetek rangsorát **Juhász Tibor családi gazdasága** vezeti Nagykönyiban, ahol a standard laktációs termelés 7115 kg tej, 3,83% tejszír és 3,32% tejfehérje. A két ellés közti napok száma 349 (!). Ezúton szeretnék gratulálni a Juhász családnak a kimagasló termelési eredményhez és az ehhez szükséges elkötelezett tenyésztői munkához!

A tavaszi időszak tenyésztési szempontból kiemelt fontosságú eseménye a májusi tenyészértékbecslés és annak kiértékelése volt.

Az eredmények részletes ismertetése előtt azonban szólni kell a tenyészértékbecslési modellben az őszi értékelés előtt végrehajtott bázisváltásról, amelynek lényege

az alábbiakban foglalható össze.

Hazánk a tenyész-bikák tenyészértékének meghatározásához az Egyedmodellt alkalmazza. A számítás során megkapott értékek akkor értelmezhetőek, ha azokat egy meghatározott bázishoz viszonyítjuk, és így állapítjuk meg a vizsgált apaállat javító vagy éppen rontó hatását. A hazai tenyészértékbecslési modell az ún. gördülő bázist alkalmazza, amely minden 5. évben emeli a bázispontot, figyelembe véve a magyartarka populációban mutatkozó genetikai előrehaladást. Jelenleg a 2005-ben született tehénállomány tenyészérték átlaga jelenti a viszonyítási pontot.

E rövid, de szükségszerű kitérő után térjünk vissza a tavaszi futtatás eredményeinek elemzéséhez! A májusi becslés több újonnan értékelődött, ígéretes tenyész-bikával gazdagította a bikakört, amelyek közül a 20948 Bonyhádi **Göcsej** Herich érte el a forgalmazhatósághoz szükséges 60%-os ismételhetséget. **Göcsej** eredményei alapján igazi kettőshasznosítású bika; tej-tenyészértéke (TTI) 123, hústenyészértéke (HTI) 103. A küllemi tulajdonságok közül nagy rámát és korrekt tőgyalakulást örökít. Szintén hasonló tulajdonságokkal rendelkezik a forgalmazhatósági szintet még át nem lépő 21522 Bonyhádi **Gerezd** Weiport is. **Gerezd** a tej beltartalmi paramétereit is javítja. Nagy tej-tenyészértékkel (134) köszönt be 21190 Jáki **Guriga** Zsonglőr, aki még szintén nem érte el a forgalmazhatósági szintet. **Gurigától** „elsőkörös” lányai alapján - apjához, Zsonglörhöz hasonlóan - nagy tejtermelést várunk. Hústenyészértéke mindössze 80.

Az idősebb generáció közül 19227 Kocséri **Dűlő** Romel 141 TTI-vel továbbra is vezeti a magyartarka bikák TOP 100-as rangsorát. **Dűlő** a tejmenyiség (+1071) mellett javítja a zsírtartalmat (+0,19), és lányai nagy rámával (106) büszkélkedhetnek.

A kocséri Petőfi Szövetkezet, amely hosszú ideje a magyartarka-tenyésztés egyik oszlopos tagja, számtalan kiváló tenyész-bikát adott a tenyésztőtársadalomnak. A teljesség igénye nélkül: 17337 Aréna, aki a beltartalom-javításban jelenleg is verhetetlen, vagy a TOP listát hosszú időn keresztül vezető 16454 Zefír.

Dűlő apai féltestvére, 19300 Bonyhádi **Érmes** Romel pedig Vallomáshoz hasonlóan magas szintű tej- és hústermeléssel büszkélkedhet.

A már forgalmazott tenyész-bikák közül mindenképpen meg kell emlékeznünk a 20063 Bonyhádi **Füller** Romletről, amely a nagy tejtermelés (TTI: 139) mellett a tejszír %-ot is növeli (+0,08). **Füller** ivadécai átlagnál nagyobb rámával rendelkeznek, ezért a bika használatát üszökre nem ajánljuk!

Tavasszal három tenyész-bikát (24231 Rádóci **Kufár** Csipet, 24572 Teveli **Kopó** Imposium és 24579 Bonyhádi **Kupec** Aréna) indítottunk a kettős (fejt) tenyész-terekben. **Kufár** az egyik legjobb kettőshasznú bikánk, Csipet fia, amelynek utódai kimagasló tej- és hústermeléssel hívják fel magukra a figyelmet. Anyja nem rekordtermelésű, ugyanakkor kiváló beltartalom-termelő (4,82% zsír és 3,67% fehérje).

Kopó anyja a 4. laktációban 10.482 kg tejet termelt. Apja a szintén nagy tejtermeléséről híres német Imposium. Bonyhádi **Kupec** apja a már régóta beltartalom és tejmenyiség favoritnak számító 17337 Kocséri Aréna Lotarry. Anyja a 3. laktációban 10.590 kg tejet termelt 4,06% tejszír- és 3,34% tejfehérje tartalommal.

Az örvendetesen növekvő aktív populációnak köszönhetően tavasszal négy húshasznú magyartarka tenyész-bikát indítottunk ivadékvizsgálatban. A 24229 Vasvári

Konrád Hubertus apja Hubertus, származását tekintve a magyar és a kanadai genetika kombinációja a hazai „röghatással” kiegészülve. Anyai nagyapja az a Kocséri Passzív Girgl, aki hosszú éven keresztül a húshasznú magyartarka-tenyésztés egyik meghatározó tenyészbikája volt. Szintén a vasvári állományból származik a 24230 Vasvári **Kuruc** Acél, amely kiválóan bizonyítja a kettős- és húshasznú vonalak kombinációjának eredményességét. Így lehetőség nyílik számunkra, hogy az anyai borjúnevelő-képességet meghatározó tejtermelést folyamatosan javíthassuk a húshasznú magyartarka-állományok-

ban is. Apja a fejt tenyészetekben korábban közkedvelt Bonyhádi Acél Horwart, míg anyai nagyapja Lökös Pirol, amely a húshasznú tenyészbikák egyik emblematikus figurája. Derecskéről származik a 24289 Derecskei **Krisztofer** Heraldik, nagy ráma, korrekt lábszerkezet és kiváló izmoltság jellemzi. Apja a német Heraldik genetikailag szarvatlan húshasznú tenyészbika, aki nem melleleg Exodus rokona. Anyai nagyapja az a Ménesbirtok Tarka Profil, akit a kettős és a húshasznú tenyészetekben is indítottunk ivadékvizsgálatban, és utódai tetszetős küllemmel büszkélkedhetnek. Szintén a

derecskei tenyészetből került ki 24679 Derecskei **Karakter** Emperor, aki ÜSTV alatt 2066 g/nap súlygyarapodást ért el, ráma és lábszerkezetre a maximális 9, míg izmoltságra 8 pontot kapott a minősítéskor. Apja a szintén német Emperor homozigóta szarvatlan, amelyet vérfrissítés céljából használtunk célpárosításra. Emperort kimagasló színhús kitermelés és kiváló fitness jellemzi.

Bízunk benne, hogy a bemutatott ifjú generáció néhány év múltán a kiváló elődök nyomdokaiba lép.

Dr. Füller Imre
ügyvezető igazgató, MTE

REGIONÁLIS RÉSZTAGGYŰLÉSEK

Alapszabályunk előírásai szerint 2013. február 26. és március 8. között tartottuk regionális Részközgyűléseinket a hét régióban.

A Részközgyűléseken a következő napirendi pontokat tárgyaltuk:

1. Megnyitó
2. Munkabeszámoló az Egyesület 2012. évi tevékenységéről – dr. Füller Imre ügyvezető igazgató
3. A szarvasmarha-tenyésztő gazdaságok viszonya a jogi és hatósági eljárásokhoz – Németh Csaba NÉBIH állattenyésztési igazgató
4. A szarvasmarha-ágazat aktuális kérdései – dr. Wagenhoffer Zsombor MÁSZ ügyvezető igazgató
5. A magyartarka-tenyésztés aktuális helyzete, jövőkép – dr. Húth Balázs tenyésztésvezető
6. Egyebek

A megnyitót a régióban elnöklő elnökségi tag tartotta meg, majd levezette a Részközgyűlést. Elfogadtuk a napirendi pontokat, megválasztottuk a jegyzőkönyv-vezetőt és –hitelesítőt, majd a napirendi pontokban rögzített feladatokat végeztük el.

Elsőként az ügyvezető igazgató tartotta meg beszámolóját a 2012-es évről.

A 2012. év az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságán megrendezett szakmai nappal indult. A szakmai napon részt vett dr. Fazekas Sándor miniszter, V. Németh Zsolt, a körzet országgyűlési képviselője, vidékfejlesztési államtitkár és dr. Illés Zoltán környezetvédelmi államtitkár is. A konferencia előtt a vendégek megtekintették a nemzeti park magyartarka-állományát. A szakmai napot Rác Károly elnök úr nyitotta meg, majd dr. Markovics Tibor, a nemzeti park igazgatója szólt munkájukról. V. Németh Zsolt országgyűlési képviselő, vidékfejlesztésért felelős államtitkár tartott előadást, őt Dr. Fazekas Sándor miniszter úr előadása követte „A szarvasmarha tenyésztés és a magyartarka helye és szerepe az agrárpolitikában” címmel. Miniszter úr előadása után az Egyesület ügyvezető igazgatója, dr. Füller Imre tartott előadást az Egyesület működéséről, majd dr. Húth Balázs tenyésztés és marketingvezető beszélt a tenyésztési munkáról. A program az Egyesület jáki telepén folytatódott, ahol megtekintettük a magyartarka tenyészbika-állomást, a KSTV

telepet és a spermatároló központot. Az elmúlt év eseményei a Részttaggyűlésekkel folytatódtak, melyeket az adott körzetben élő, dolgozó elnökségi tag nyitotta meg, majd az ügyvezető igazgató tartott beszámolót a 2012-es év eseményeiről. A beszámolót Németh Csaba NÉBIH állattenyésztési igazgató úr és dr. Wagenhoffer Zsombor MÁSZ ügyvezető igazgató úr tájékoztatója követte. Az előadásokat dr. Húth Balázs tenyésztés és marketingvezető előadása zárta. A Részttaggyűléseken a tagság közel egyharmada vett részt.

Az I. régió Pest, Jász-Nagykun-Szolnok és Nógrád megye, a taglétszám 213, a régióhoz tartozó tehénlétszám 3907 tehén. A II. régió Veszprém, Komárom-Esztergom, Győr-Moson-Sopron, Fejér és Vas megye, a taglétszám 166, a régióhoz tartozó tehénlétszám 5863 tehén. A III. régió Zala, Somogy, Tolna és Baranya megye, a taglétszám 145, a régióhoz tartozó tehénlétszám 3647 tehén. A IV. régió Bács-Kiskun megye, a taglétszám 415, a régióhoz tartozó tehénlétszám 5703 tehén. Az V. régió Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megye, a taglétszám 105, a régióhoz tartozó tehénlétszám 1856 tehén.

A VI. régió Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, a taglétszám 204, a régióhoz tartozó tehénlétszám 5910 tehén. A VII. régió Békés és Csongrád megye, a taglétszám 137, a régióhoz tartozó tehénlétszám 2137 tehén. Összességében az előző, 2011-es évhez képest a taglétszám 1385-re növekedett, míg a tehénlétszám 2.624 egyeddel 29.023-ra nőtt.

A Küldöttközgyűlést 2012. május 11-én Hódmezővásárhelyen, a kiállítás első napjának délutánján tartottuk. A levezető elnök megnyitóját a „Szarvasmarhatenyésztés helyzete a várható támogatások tükrében” címmel Szépe Ferenc VM Mezőgazdasági Főosztály főosztályvezető tartott előadást. Az ügyvezető igazgató beszámolóját és a 2012. évre vonatkozó költségvetést a küldöttek írásban kapták meg. Az Ellenőrző Bizottság beszámolóját Szabóné Bogdán Judit, az Ellenőrző Bizottság elnöke tárta a küldöttek elé, majd a levezető elnök megnyitotta a napirendi pontokról szóló vitát. A tagi kötelezettség elmulasztása miatt kizáráskor a Küldöttközgyűlés úgy döntött, még 30 napot várunk, és aki addig nem rendezti tagdíját, megkapja az értesítést a kizárásról. A Küldöttközgyűlés így 47 tagot zárt ki az Egyesületből. Összes tartózásuk 207.100.- Ft, amely összeggel Egyesületünk a továbbiakban nem számol.

Egyesületünk elnöksége 5 elnökségi ülést tartott az elmúlt évben, és az egyesületi munka szervezése érdekében 68 határozatot hozott. Az elnökségi üléseken megtárgyalt főbb napirendek a következők voltak: minden elnökségi ülés az előző elnökségi ülésen hozott határozatok végrehajtásáról szóló jelentéssel kezdődik, és minden alkalommal áttekintjük az Egyesület pénzügyi helyzetét. Az Alapszabály a kilépők és belépők elfogadását az elnökség döntésére bízza, így ezzel is mind az öt ülésen foglalkoztunk. Napirendi pontként tárgyaltuk az Egyesület és OMT Zrt. peres ügyét, melyet 2008. november 4-én indított az Egyesület felperesként. Az alperes által benyújtott ellenkereset tárgyalását a Pest Megyei Bíróság befjezte, és első fokon részítéletet hirdetett, melyben az ellenkeresetet minden pontjában elutasította. „A bíróság az alperes viszontkeresetét és megtámadási kifogá-

sát elutasítja.” Az Ítélető tábla is kihirdette a végzést, ami helyben hagyta az első fokú bíróság ítéletét és az OMT Zrt.-t a per költségei megtérítésére kötelezte. Ezek után elkezdődhet az általunk 2008. november 4-én benyújtott peranyag tárgyalása. Szóba került a kiállítások, szakmai napok előkészítése, szervezése, beszámoló nemzetközi kapcsolatokról, valamint a Magyartarka Tenyésztés Kft., a Genetik Plusz Kft. és a HOMAKO-ÁT Kft. működése. Az elnökség kérte az Egyesület felvételét társult tagként a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanácsba. Tagfelvételünket elfogadták, így a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete 2012. június 28-tól társult tagja a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanácsnak. Az elnökség összehívta a Résztaggyűléseket és a Küldöttközgyűlést. Régi szokásunknak megfelelően az elnökségi üléseket minden alkalommal más helyszínen tartottuk.

Egyesületünk taglétszáma a 2012. december 31-ei állapotnak megfelelően 1385 tag. Tagjaink tulajdonában 29.023 tehén található, melynek több mint fele húshasznosítás, kicsit kevesebb, mint fele kettőshasznosítás állományban termel. Az aktív populáció sajnos nagyon kicsi, de úgy tűnik, a veszélyeztetett fajta kapcsán megjelent rendelet ezt a nagyon alacsony létszámot egy bizonyos szintig növelni fogja. Tagjaink kevesebb, mint 50 %-a 9-nél kevesebb tehénnel rendelkezik. Az ő tulajdonukban van a tehénlétszám 10 %-a. Az 50 tehénnél nagyobb tenyészetekben (126 tenyészet) található a tehénlétszám több mint fele, 52%.

Az elmúlt 10 évben a kettőshasznosítású magyartarka létszám érdekesen alakult (táblázat).

A KSH adatai szerint az elmúlt néhány évben a magyartarka tehénlétszám öröndetes emelkedést mutat. A termelésellenőrzött létszám 7843, ebből az „A” törzs-

könyvvel rendelkező egyedek száma 4777. Egyesületünket és tagjainkat kiemelt pártoló tagok és pártoló tagok segítik. Vannak tiszteletbeli tagjaink és tehénlétszámmal nem rendelkező tagjaink is. A tehénlétszám nélküli tagjaink főként inszeminátorok és olyan kutatók, egyetemi oktatók, szakemberek, akik az Egyesület fejlesztési munkáját segítik.

Kiemelt pártoló tagjaink:

- Bauker Hungaria Kft. (Bloleráz, Bauker Slovakia S. R. O.)
- Bugyi, Hunland-Trade Kft.
- Bonyhád, Magyartarka Tenyésztés Kft.
- Budapest, Agro-Legato Kft.
- Budapest, PetFarmVet Kft.
- Gödöllő, Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft.
- Grieskirchen, Alois Pöttinger Maschinenfabrik GmbH

Pártoló tagjaink:

- Budapest, Salvana Kft.
- Csém, Sano Magyarország Kft.
- Debrecen, Bihari-Gén Centrum Kft.
- Dég, Tatár Agro Kft.
- Fil'akovo, IMPAVIDUS s.r.o.
- Kaposvár, Agrosz-F Bt.
- Karcag, Agribrands Europe Hungary Zrt. (Cargill- Purina)
- Pápa, VNV Hűtés és Fejéstechnika Kft.
- Szeged, Déli-Farm Kft.
- Székesfehérvár, Bentley Magyarország Kft.
- Tab, AHRHOFF Kft.

A 2012. évi zárasi eredmények a kettőshasznosítású termelésellenőrzött magyartarka-állományokban a következők: a 305 napra korrigált laktációs termelés 5889 kg tej 4,05 % tejszír és 3,48 % tejfehérje, az átlag laktáció 2,7 a két ellés közti

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
szarvasmarha	783	770	739	723	708	702	705	701	700	692	698
ebből: tehén	368	362	350	345	334	322	322	324	312	309	328
- tejhasznú	286	280	262	253	237	227	226	226	211	293	197
- húshasznú	23	24	41	42	49	53	57	61	64	69	77
- kettőshasznú	59	58	48	51	48	41	40	38	37	47	54

napok száma 412 nap. A legjobb tenyészet a bonyhádi Pannónia Zrt. tenyészeté lett: **832 tehén átlagában 6884 kg tejet termeltek 4,23 % tejszír- és 3,52 % tejfehérje-tartalommal, mindezt úgy, hogy a két ellés közti napok száma 390 nap.** Ezek a számok is azt bizonyítják, hogy a fajta magas beltartalmi értékek mellett is képes sok tejet termelni, ha okoszerű takarmányozást folytatunk és a két ellés közötti időnek sem kell feltétlen növekednie!

A húshasznosítás tenyészetek 2012. évi induló tehénállományra vonatkoztatott szaporulati mutatója átlagosan 76,1 % volt, ami az előző évhez képest 2% javulást mutat. Ez még ennél is jobb lehetne, hiszen a legjobb tenyészet – **Csörnöm menti Szövetkezet, Vasvár - csak mesterséges termékenyítéssel 247 tehén átlagában 91 %-ot ért el.**

A 205 napra korrigált választási súly az elmúlt évben bikáknál 240 kg, míg üszők-nél 231 kg volt. A legjobb tenyészet a 205 napra korrigált választási súly tekintetében a **Jászkarajenői Mg. Zrt., Ők bikánál 269 kg-ot, míg üszőnél 240 kg-ot érték el.**

A tavalyi évben is elvégeztük a bikanevelő tehenek bírálatát és célpárosítását. A bizottság a 17 tenyészbika-előállító tenyészetben csak a legjobb teheneket válogatta ki és párosította.

2012. évi bika-előállító tenyészetek:

1. Bonyhád, Pannónia Mezőgazdasági Zrt. (kettős)
2. Derecske, Petőfi Mezőgazdasági Kft. (hús)
3. Dunaharaszti, Ficsór Árpád (kettős)
4. Ják, Ráczné Gyalog Stefánia (kettős)
5. Ják, Rácúnió Kft. (kettős)
6. Hajdúböszörmény, Béke Agrárszövetkezet (kettős)
7. Kaposvár, Kaposvár Egyetem (kettős)
8. Kocsér, Petőfi Mezőgazdasági Szövetkezet (kettős-hús)
9. Köröstarcsa, Vértes Gábor (kettős)
10. Máriakálnok, Farmer F. Családi Gazdaság (kettős)
11. Óriszentpéter, Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság (hús)
12. Szentkirály, Béni Farm Kft. (kettős)
13. Táplánszentkereszt, Húshasznú Bt. (kettős-hús)

14. Tevel, Kossuth Mezőgazdasági Szövetkezet (kettős)

15. Vasvár, Csörnöm menti Mg. Szövetkezet (hús)

A megszületett tenyészbika-jelölteket a jáki központi sajátjeljesítmény-vizsgáló (KSTV) állomásra szállítottuk. 2012-ben 28 tenyészbika jelölt zárt KSTV-t, átlagos testtömeg-gyarapodásuk 1770 g/nap volt, a legjobb bika 2172 g/napot produkált a KSTV alatt, melynek időtartama 120 nap. A beszállított tenyészbika-jelöltek közül a bizottság 10 tenyészbikának adott mesterséges termékenyítésre alkalmas minősítést. A 10 tenyészbika KSTV alatti átlagos testtömeg-gyarapodása 1811 g/nap volt, a legjobb tenyészbika 1984 g/napi testtömeg-gyarapodást teljesített.

Ivadékvizsgálatban tavasszal három kettőshasznosítású és három húshasznosítású tenyészbikát indítottunk el. A tavaszi ciklusban egy kettőshasznosítású bika is indult húshasznosítású tenyészetekben ITV-ben. Ősszel három kettőshasznosítású tenyészbika állt rajthoz az ivadékvizsgálatban.

2012/I (tavaszi) kettőshasznosítású:

- 22979 Vértesfarm Isai Mandela
- 23270 Rádóci Jeromos Mandela
- 23557 Rádóci Jázmin Magua

húshasznosítású:

- 23253 Vasvári Jakab Aldor
- 23254 Kocséri Jókora Garth
- 22979 Vértesfarm Isai Mandela

2012/II (őszi) kettőshasznosítású:

- 23269 Kocséri János Hugó
- 23556 Teveli Járás Imposium
- 23871 Bonyhádi Jéger Ajtony

Természetes fedeztetésre 61 tenyészbika kapott engedélyt, melyek egy része az üzemi sajátjeljesítmény-vizsgálatokon zárt, illetve került elbírálásra.

A jáki magyartarkatelepen működik az európai uniós számmal is rendelkező bejegyzett spermatároló központ, - melynek felülvizsgálatát 2012-ben is elvégezték a hatóságok. Ezen a telepen végezzük az Egyesület tulajdonát képező magyartarka termékenyítőanyag tárolását, itt működik a KSTV állomás, és itt őrzük a várományos magyartarka bikákat és a tenyésztéssel rendelkezőket is, akik

nem állnak termelés alatt. Az Egyesület tulajdonában 2012. 12. 31-én korcsoportonként a következő tenyészbikák voltak:

- Növendék tenyészbika: **16** (Ják, KSTV állomás)
- Tenyészbika: **29** (Tenyészbika-őrző telep, Ják és Génbank Semex Magyarország Kft., Mezőhegyes termelés alatt állók)

Az Egyesület tulajdonában lévő magyartarka bikasperma-készlet 2012. 12. 31-én:

- STK Ják: 275.871 adag
- Genetik Plusz Kft.: 17.053 adag
- Génbank Kft.: 24.665 adag
- Összesen: 317.589367 adag

A 2011. novemberi tenyészértékbecslés során új tenyészérték-indexek kerültek bevezetésre, melyről az előző év beszámolójában részletesen szoltunk.

A tenyészértékkel rendelkező bikáink tulajdonságonkénti értékelése évről-évre folyamatosan javuló képet mutat, mely növekedés az Egyesület megalakulása óta erőteljesebb. Ez a növekedés különösen jól érzékelhető a TTI, a ráma, a tejszír kg és tejfehérje kg esetében.

2012-ben Egyesületünk I pályázatot nyert. A Bonyhádon megrendezett XII. Tarka Marhafesztivál szervezésére az MNVH-tól 2.496.000.- Ft-ot nyertünk, melyet az elmúlt évben elszámoltunk, és az összeget januárban meg is kaptuk.

Marketing-tevékenységünkben egyik legfontosabb szerepe az újságunknak van. 2012-ben adtuk ki 12. alkalommal lapunkat. Az elmúlt évben is 4 alkalommal jelent meg, juttattuk el tagjainkhoz. A visszaérkező vélemények alapján úgy tűnik, sikerült egy, a tagjaink igényeit kielégítő, színvonalas lapot szerkesztenünk.

Másik fontos marketingeszközünk a honlapunk (www.magyardarka.hu), melyen igyekszünk minden fontos eseményt megjeleníteni. Itt megtalálhatók a tagjainkat érintő fontosabb rendeletek, jogszabályok, a tenyészbika teljesítményösszesítő is, melyet nyomtatott formában már nem adunk ki. A magyartarka húsforgalmazók elérhetőségét is megtekinthetik a honlapon. A tenyészbika-katalógus és az újság eddigi számai is elérhetők itt.

Nagyon népszerű az adás-vétel rovat, ahol tagjaink önállóan hirdethetnek. Sok látogatója van honlapunknak, nemcsak Magyarországról, hanem külföldről is.

Az elmúlt évben három kiállításon vetünk részt: Hódmezővásárhely, 2012. május 11-13.; Debrecen, 2012. augusztus 17-20.; Kaposvár, 2012. szeptember 21-22.; Az Egyesület önállóan vagy társszervezőként 4 szakmai rendezvényt szervezett, amelyekre tagjainkat is meghívtuk.

Szakmai rendezvényeink:

Szakmai nap Derecske, 2012. június 12. Itt adták át a Magyartarka Fajtáért emlékérmeket, melyet dr. Markovics Tibor, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság igazgatója és dr. Bíró István, az OMMI egykori főigazgatója kapott meg.

Az elit törzskönyveket is a szakmai napon adtuk át, melyet a hatvanezer liter feletti ételteljesítményű kettőshasznosítású magyartarka tehének, illetve húshasznosításban a 2500 kg választási súlyt produkált húshasznosítású tehének kapnak.

- Tarka Marhafesztivál Bonyhád, 2012. augusztus 10-11.
- Tenyészbika-bemutató Génbank Kft. Mezőhegyes, 2012. október 4.
- II. Tejágazati Konferencia, Budapest, 2012. szeptember 12.

Újságunkban ezekről az eseményekről részletesen tájékoztattuk olvasóinkat.

Kapcsolatunk a társszervezetekkel (MÁSZ, MSZSZ, egyesületek) és a hatóságokkal (MGSZH, MVH) továbbra is kiegyensúlyozottnak, jónak mondható. Mint kisebb-

ségi tulajdonos napi kapcsolatban állunk az Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft.-vel. Közösén készítjük a húshasznosítású tenyészetek telepírányító és termelésellenőrző számítógépes programját. A termelésellenőrzést folytató tenyészetekben már működik a program.

A magyartarka termékenyítőanyag forgalmazását a mezőhegyesi Génbank-Semex Magyarország Kft. végzi, úgy gondolom, mindannyiunk meglepésére. Kaposvár, Keszthely, Debrecen, Gödöllő, Mosonmagyaróvár agráregyeteinek szarvasmarha-tenyésztési tanácsaival is jó viszonyt építettünk ki. Az együttműködések révén szinte napi a kapcsolatunk.

2013-ra is sok feladatot tűztünk ki magunk elé, melyek megvalósítása tagjaink nélkül lehetetlen. 2013. évi feladataink:

- Kapcsolattartás tagjainkkal
- Tenyésztőszervezeti felülvizsgálati szemlék
- Bikanevelő tehének bírálata, párosítása
- KSTV, évi 3 indítás és zárás
- Származási igazolások kiadása, spermadepó feltöltése
- 2013. évi ITV indítások (kettős és hús)
- „A” módszeres termelésellenőrzött tehénlétszám növelése
- Húshasznosítású állományok tenyészték-meghatározása
- Fejhetőség-vizsgálat folytatása
- Hús ITV folytatása
- 2013. évi pályázatok elkészítése

- Kiállításokon való részvétel (Hódmezővásárhely, Kolozsvár, Budapest OMÉK)
- Szakmai nap
- Tarka Marhafesztivál Bonyhád, 2013. augusztus 9-10.
- Szakmai nap, tenyészbika-bemutató, Génbank Kft. Mezőhegyes, 2013. október
- A Magyartarka c. újság XIII. évf. 1., 2., 3., 4. számának megjelentetése
- Tenyészbika-előállítás
- A magyartarka termékenyítő anyag értékesítésének segítése

A beszámolót mind a hét Résztaggyűlésen egyhangúlag elfogadták!

Második előadónként Németh Csaba NÉBIH állattenyésztési igazgató úr tartott előadást „A szarvasmarha-tenyésztő gazdaságok viszonya a jogi és hatósági eljárásokhoz” címmel. Az előadása után igazgató úr sok kérdést kapott a kérődző szerkezetátalakítási programmal kapcsolatban. Az előadás a honlapunkon megtekinthető.

Következő előadónk, dr. Wagenhoffer Zsombor MÁSZ ügyvezető igazgató úr „A szarvasmarha-ágazat aktuális kérdései” címmel tartott előadást, melyről újságunk e számában „A hazai szarvasmarha-ágazat támogatási és piaci lehetőségei” címmel olvashatnak.

Az előadások sorát dr. Húth Balázs marketing- és tenyésztésvezető kollégánk zárta „A magyartarka-tenyésztés aktuális helyzete, jövőkép” címmel.

Az Egyebek napirendi pont után a levezető elnök bezárta a Részközgyűlést. Ezek után kötetlen beszélgetés és ebéd következett.

Összefoglalva a 2013. évi Részközgyűlések tapasztalatait, el kell mondani, hogy az előző évi regionális összejövetelekhez viszonyítva mintegy 20%-kal több tagunk jött el a rendezvényre. Külön öröm számunkra, hogy érdeklődnek az egyesületi munka felől, elmondják eredményeiket, kérdeznak. Úgy gondolom, eredményes két hetet zártunk a Részközgyűlések megtartásával. Remélem, a következő évek során még többen leszünk az Egyesület rendezvényein!

Nem indult jól az idei év. Tavaly százéves aszályrekordok dőltek meg, a takarmányok ára az egekig szökött, ráadásul a szarvasmarhatartók zöme nagyon kevés takarmánnyal és egyéb tartalékkal tudott csak nekivágni a télnek. Ezzel azonban még nem értek véget a megpróbáltatások, ugyanis a hosszúra sikerült tél és a nagyon szélsőséges márciusi időjárás még a felkészült gazdákat is nehéz helyzetbe hozta, nem beszélve azokról, akik teljesen ki voltak/vannak szolgáltatva a természet játékának.

Az időjárás okozta bajokat tetézi, hogy a felvásárlási árak, a piaci kereslet alakulása nem volt kedvező irányú az év első felében. Jelenleg sem a tej, sem pedig a hízó- vagy vágómarha árak nem ellensúlyozzák a viszontagságos időjárás okozta költségnövekményt. A nehézségeket fokozza, hogy az évek óta kiszámíthatóan érkező támogatások kifizetése idén több hónapos csúszásban van. Jó hír ugyanakkor, hogy az idén várható állattenyésztési támogatások mértéke összességében több lesz, mint tavaly volt, illetve a rendelkezésre álló információk szerint, a következő 7 éves ciklusban, a szarvasmarhatartók támogatási szintje nem fog csökkeni, sőt, 5-10 százalékos növekedés is elképzelhető. A húsmarhatartók ebben az évben a korábbi évekhez képest összességében egy állatra vetítve kimagasló összegű támogatásra számíthatnak a kerdőző szerkezet-átalakítási és a top up támogatások együttes kifizetése okán. 2013-ban összesen 691 milliárd forint mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatást tervez kifizetni a gazdáknak a szaktárca. Ez 10 százalékkal több, mint a tavalyi összeg volt. Ehhez a termelők mintegy 30-40 milliárd forint kamattámogatott (3,5-4 százalékos) MFB hitelt és a kereskedelmi bankoktól még ugyanennyi piaci alapú hitelt tudnak vagy inkább tudnának igényelni, amennyiben a kérelmezőt hitelképesnek ítéli meg a bank. Minden bizonnyal sok érdeklődő lesz a Magyar Nemzeti Bank (MNB) által meghirdetett, várhatóan nyár végén induló 0 százalékos hitelre, amit a kereskedelmi bankok legfeljebb 2-2,5 százalékos kamattal helyezhetnek ki a vállalkozóknak fejlesztési célú forgóeszköz hitelként, illetve az uniós pályázatok önrésznének biztosítására vagy más hitelek kiváltására.

A támogatások több mint 80 százaléka (!) idén is az EU-ból fog érkezni, melyek több mint kétharmadát területalapú támogatásként

dr. Wagenhoffer Zsombor ügyvezető igazgató, MÁSZ

A HAZAI SZARVASMARHA-ÁGAZAT TÁMOGATÁSI ÉS PIACI LEHETŐSÉGEI

(SAPS) fizeti ki az MVH, hektáronként mintegy 66 ezer forintot. A szarvasmarha (tej és hús) ágazat szereplőinek összesen mintegy 44 milliárd forint közvetlen (uniós és nemzeti) támogatást fog kifizetni az MVH ebben az évben. (A részletes jogcímekeket lásd külön táblázatban.) Aggodalomra ad okot, hogy a májusban bejelentett uniós zárolás a VM-et majdnem 12 milliárd forinttal érinti. A költségvetés elfogadásakor még azt az ígéretet tette a VM, hogy egyetlen állattenyésztési jogcím kifizetését sem kell évközben felfüggeszteni forráskiürülés miatt.

A tejpiaci kilátások túlzott bizakodásra nem adnak okot. Februárban megállt a nyerstej árának emelkedése. A Tej Termék Tanács a 2012/2013-as kvótaévre 90 Ft/kg nyerstej felvásárlási irányarat jelölt ki, amit a feldolgozókkal megkötött vagy megkötendő szerződések során célszerű figyelembe venni. Középtávon Románia és Horvátország jöhet szóba, mint jelentősebb felvevőpiac. Az olasz piacon a kvótaszint megemlése és a belső fogyasztás enyhe csökkenése miatt tovább éleződött a verseny, ezzel párhuzamosan a magyar tejtermelők esélyei csökkentek. Ilyen felvásárlási árak mellett a kettőshasznú magyartarka fokozott előnyben van a vágómarhát nem termelő és hígabb tejet adó holsteinfrizzel szemben.

A húsmarha piacon sincs jó hangulat, ugyanis a török kereslet jelentősen visszaesett. Márciusban, bizonytalan időre leálltak a kiszállítások. A hízó-, és vágóbika felvásárlási árak 15-20 százalékos mérséklődtek tavalyhoz képest. A tenyésztőállat-kivitel nehezíti, hogy hazánkban is megjelent a Schmallenberg vírus, ami az átmenő jelentős élőállat-forgalom és a szunyogok mozgása miatt nem meglepő. Ez a helyzet árcsökkenést okozott a tenyésztőpiacra, ugyanis a fehérorosz, orosz és kazah vevők egyelőre nem importálhatnak hazánkból sem élő szarvasmarhát, sem juhot vagy kecskét. A jelenlegi bizonytalan piaci helyzet ellenére a hazai húsmarhaágazat kilátásai jók, hiszen új vevők jelentek meg és jelenhetnek meg a jövőben a keleti országokból (Észak-Afrika, Közél-Kelet), továbbá a 2014-2020-as uniós

támogatási időszakban az ágazatnak juttatott támogatások mértéke nem fog csökkeni.

Jó hír még a húsmarhatartóknak, hogy hosszú hónapokig tartó lobbizásunk hatására decemberben módosult az 59/2008-as nitrát-rendelet. A módosítás kimondja: amennyiben a mélyalmos tartás során, valamint az extenzív legeltetéses állattartás ideiglenes szálláshelyein képződött trágya, illetve a karámföld közvetlenül termőföldre kerül, akkor trágyatároló építése nem szükséges abban az esetben, ha a trágya felhalmozódása az istállóban vagy az ideiglenes szálláshelyen legalább 6 hónapig biztosított. Az alkalmazott technológiának biztosítania kell, hogy ne történjen kijuttatás a rendelet előírásai szerint tiltott vagy trágyázásra nem alkalmas időszakban.

Fontosabb általános támogatások 2013-ban

- Terület alapú (SAPS) támogatás: 400 Mrd Ft → 66 ezer Ft/ha (2012-ben 59 eFt)
- 148-as rendelet alapján → 7,8 Mrd Ft
- Állati hulla- és hulladék-elszállítás és megsemmisítés → 2,9 Mrd Ft
- Törzskönyvezés, teljesítmény-vizsgálat → 0,81 Mrd Ft
- Ágazatokra ez ideig le nem bontott egyéb állattenyésztési keret → 3,0 Mrd Ft

Tejágazati támogatások (összesen 13-17 Ft/kg)

- „Igyál tejet!” program 1,5 Mrd Ft (+20% a tavalyihoz képest) kb. 200 ezer gyermeknek
- tej top up 3 Ft/kg (tejkvótával rendelkezőknek, 2014-es kifizetés)
- tej top up 2012-ben 5,8 Ft/kg (4+0,6+1+0,2)
- különleges tejtámogatás (13 Mrd Ft → 9,5 Ft/kg)
- tej állatjóléti támogatás (30-35 eFt/tehén → 4 Ft/kg)

Húsmarha-támogatások (top up + szerkezet átalakítási támogatás)

- anyatehén (39,6 eFt + 50 eFt)
- hízóbika (19,5 eFt + 22 eFt)
- extenzifikációs (7,3 eFt + 17 eFt)

Az új földtörvénnyel kapcsolatos MÁSZ javaslatok:

- Spekulatív célú földvásárlást akadályozza meg
- Az állattenyésztők mindenkit megelőző prioritást kapjanak (elővásárlási és előhaszonbérleti jog)
- A törvény erősítse és ne gyengítse az állattenyésztési ágazatot és segítse elő egy kiegyensúlyozott (kis-, közepes-, és nagyüzemek) birtokszerkezet kialakulását
- A meglévő állattartókra kell elsősorban alapozni a termelési és birtokszerkezet kialakítását
- 1000 ha-on 30-nál több dolgozó foglalkoztatásának előírása nem ésszerű
- A birtokméret korlátozást úgy alkalmazzák, hogy a legalább 5 éve működő állattartó telepet üzemeltetők állategységként 2 ha terület igényelhesse
- A helyi földbizottságok és különösen az engedélyezési hatóság szakmaisága legyen garantált.

Vágó Barnabás
küillemi bíráló, MTE

BÉNI FARM KFT., SZENTKIRÁLY

A HÁROMGENERÁCIÓS CSALÁDI GAZDASÁG

Tisztelt Olvasóim!

Bács-Kiskun megyéből, a Kecskemét közelében fekvő Szentkirály település külterületéről köszöntöm Önöket! A Béni Farm Kft. telephelyén készítem a Bemutatkozunk című cikksorozat következő darabját.

A Kft. mostani telephelyén évtizedekkel ezelőtt egy paraszttanya állt. Itt született Béni Sándor, akinek már édesapja is ezen a tanyán látta meg a napvilágot. A termelészövetkezetek alakulása idején ők sem kerülhették el a belépést. A Béni család minden tagja nagyon szerette az állatokat, de ezekben az időkben nem volt ajánlatos saját háztáji állományt tartani, mert – az akkori vezetés szerint – a gazdák nem tudtak volna teljes energiájukkal a tzmunkára koncentrálni. Ennek ellenére Béniéknek mindig voltak lovaik a tanyán. Ennek okán a 70-es években kizárták őket a tsz.-ből. Ettől kezdve lett a generáció legidősebb tagja magánzó. A tanya területe 1 hold volt, és a közelben kaszálókat is béreltek. Mindig volt 3-4 tehenük, bikákat hizlaltak és lovat tartottak. Teljesen önellátóak voltak. A generáció középső tagja, Béni Sándor kereskedői végzettséget szerzett, de ebben a szakmában csak 1 évet dolgozott Kecskeméten. Számára a 80-as években indult a mezőgazdálkodás, amikor otthagya a kereskedelmet, és 1981-ben – 19 éves korában – a saját lábára állt. Akkoriban – ahogy elmondta -, minden megtermelt terméket el lehetett adni. Zöldségtermesztéssel foglalkoztak: paprikát, paradicsomot, dinnyét termeltek. Egyre csak nőtt a gazdaság mérete. Ő is dolgozott a termelészövetkezetben, ahonnan 1985-ben kihozott 8 fejős, keresztezett holstein-fríz tehenet, és megkezdte a tejtermelést. 1992-ben teljesen megszűnt a TSZ, és egyéni vállalkozó lett. Még 1991-ben kapcsolódott be a családi gazdaság munkájába lánytestvére és sógora is, aki a mai napig a fejési műveletekért felelős. Évről évre fejleszt-

gettek gazdaságukat, a 90-es évek közepén öntözési beruházást valósítottak meg. 1998-ban törzskönyvezett holstein-fríz - állománnyal növelték a tehéneltszámot. Ugyanebben az évben felszámolták a zöldségtermesztést, és még jobban ráálltak a tejtermelésre.

Közben 1993-ban kiköltözött a farmra, ahol jelenleg is él feleségével és 3 fiával. 1994-ben géptámogatással megvásárolták első új mezőgazdasági erő- és munkagépeiket. Fejőházat, tejházat építettek, tejtartályt vásároltak. Szerződést kötött az Állattenyésztési Teljesítményvizsgálóval, és 43 tehenel elkezde a tejtermelés-ellenőrzést.

A 2000-es évek elejétől sorban épültek a farmon a tehénistállók (2001, 2003). Infrastrukturális beruházásokat hajtott végre, és 2004-ben gabonatarolót, gépműhelyt, daráló-keverő üzemeltetést épített. Nagy megtiszteltetésnek tartja, hogy 2001-ben látogatást tett náluk az akkori FVM miniszter, Dr. Vonza András, 2002-ben pedig a Bács-Kiskun megyei FM hivatali javaslatára a családi gazdaság fejlesztéséért tett erőfeszítéseinek elismeréseképpen Dr. Németh Imre akkori FVM minisztertől az augusztus 20-i nemzeti ünnep

alkalmával Aranykoszorús Gazda kitüntetésben részesült.

A 2006-os tejágazati mélypont miatt döntési kényszerbe került. Úgy határoztak, hogy nyitnak a kettőshasznú magyartarka fajta irányában. Az ország legnagyobb és legjobb kettőshasznú tenyészetéből, Bonyhádról, a Pannóniától 10 db vemhes üszőt vásárolt. Ekkor kezdte el a két fajtát párhuzamosan tartani. 2009-ben továbbfejlesztette kettőshasznú állományát: Kocsérról vásárolt 21 egyedet, amelyek vemhes és szűz üszők voltak. Ahogy az évek során megismerte a magyartarka fajtát, nagyon megkedvelte azt. Ennek eredményeként folyamatosan növelte arányukat. Ekkorra már az állomány 1/3 - 2/3 részben volt magyartarka és holstein-fríz. A családfő 3 fia közül a legkisebb, Zsolt a legfogékonyabb az állattenyésztésre, a két nagyobb fiú pedig a növénytermesztésben végez kiváló munkát. A nagypapa a mai napig aktív, minden munkafolyamatban tevékenyen részt vesz. Nagyon büszke fiára, lányára és 6 unokájára, akik az iskolai tanulmányok mellett is sokat segítettek az ősknek. A gazdaság egészét Béni Sándor fogja össze. Koordinálja az állattenyésztést és a növény-

termesztést, nagyon jó kapcsolatot ápol édesapjával és gyerekeivel. Büszke arra, hogy mindhárom fia a keze alatt dolgozik, és sokat tesznek a családi gazdaság boldogulásáért.

Jelen pillanatban már az állatállomány fele magyartarka, fele pedig holstein-fríz. Annyira megkedvelte a magyartarka fajtát, hogy nem titkolt jövőbeni szándéka: az egész állományát magyartarka alkotja majd. Nagy eredménynek tartja, hogy állományát az ország két neves, évtizedek óta sikeresen működő magyartarka-törzstenyészetéből fejleszthette.

A Kft. 250 ha takarmánytermő területen gazdálkodik. Ebből 50 ha-on réti szénát kaszálnak, 30 ha-on szemes kukoricát, 60 ha-on silókukoricát természetnek, 60 ha-on lucernát kaszálnak, a maradék 50 ha-on pedig gabonát termelnek. Ez általában árpa, búza, tritikálé.

A kevés gabonatermő terület miatt minden évben alomanyag vásárlására szorulnak.

A gazdaság szinte teljesen gépesített. Rendelkeznek 4 erőgéppel (Valtra Class, MTZ-82 és MTZ-80) és a hozzá kapcsolódó komplett művelő eszközökkel. A telepen egy SILOKING keverő-kiosztó kocsi juttatja ki a takarmányt. Egy WEIMAR forgó rakodó felelős a takar-

mány és a trágya rakodásáért. Bémunkát csak a szilázs betakarításakor és a gabona-betakarítási időszakban vesznek igénybe.

A fejést egy 6 állásos Gascoigne Melotte fejőházban végzik, amelyet 1999-ben építettek. A tejtermelési mutatóik évről évre javulnak. A telepi átlag zárt laktáció 6600 kg körül van. Ha csak a magyartarka tehének eredményét nézzük, akkor is nagyon szép, 6200 kg körüli adatokat találunk. A tejszír 4% körül alakul, míg a tejfehérje 3,4%-os értéket mutat.

A tejet már évtizedek óta a Sole-Mizo szállítja. Egyetlen szívfájdalmuk, hogy pár éve a tejet Kecskemét helyett Szegedre viszik. A tej felvásárlási alapára jelenleg 88 Ft.

Nagyon nehéz a talpon maradás, mert mindig új és új paramétereknek kell megfelelni.

Szándékaik szerint a jövőben a fejési rendszert kellene erőteljesen fejleszteni.

A lassan 15 éves technológia már nem képes olyan újításokra, amelyek jelentősen könnyíthetnének a munkafolyamatokon (számítógépes telepirányítási rendszer). Emellett a már említett tiszta magyartarka tehénészet kialakítása is fontos cél. Egy betonozott falközi silótér építését is régen tervezik, de erre pályázati pénzt is igénybe kívánnak venni.

Dr. Orosz Szilvia takarmányanalitikai igazgató, Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft.

KORSZERŰ TAKARMÁNYANALITIKA A SZARVASMARHA SZOLGÁLATÁBAN!

Örömmel tájékoztatjuk tisztelt Partnereinket, hogy 2013 áprilisában megnyitottuk új Takarmányanalitikai Laboratóriumunkat Gödöllőn, mely független, tömegtakarmányokra specializálódott, NIR-technikát alkalmazó laboratórium (infravörshöz közeli tartományú színképelemzés). Miben lesz újszerű ez a labor? Nem használunk vegyszereket, színképelemzést végzünk. Ez a módszer gyorsan ad megbízható eredményeket, továbbá széles vizsgálati paraméterskálát nyújt, a mi esetünkben elsősorban tömegtakarmányokra vonatkozóan, mindenki számára elérhető módon. Annak érdekében, hogy Magyarországon

is mindenki számára elérhető legyen a NIR-technika és az ezzel járó számos előny, az Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft. csatlakozott Európa egyik vezető laboratóriumi vizsgálati rendszeréhez. A BLGG AgroXpertus nevű cég, melyet holland gazdák alapítottak 1928-ban, jelenleg Európa egyik vezető független laboratóriuma.

A cég több mint 80 éves tapasztalattal rendelkezik a mintavétel, a laborvizsgálatok és a szarvasmarha-szaktanácsadói tevékenység terén. Társlaboratóriumai már megtalálhatók Belgiumban, Németországban, Dániában, Oroszországban, Svédországban, Spanyolországban, Kenyában, Marokkóban és 2013 áprilisától Magyarországon is! Ez a wageningeni székhelyű holland laboratórium biztosítja számunkra háttér-adatbázisát, nedves kémiai laborkapacitását, kutatási háttérét és szakmai támogatását a hazai takarmányminták vizsgálati eredményeinek gyors és megbízható eredményközlése érdekében. Megállapodásunk kiterjed a hazai specialitásokra is, tehát az évszak-, évjárat- és regionális hatások miatt nagy számban keletkező speciális takarmányminták kalibrálását is elvégzik. A BLGG laboratórium fő profilja a különböző fűszilázsok és a kukoricaszilázs vizsgálata. Az automatizált laboratóriumban évente több mint 500.000 minta feldolgozása történik, melyből közelítően évi 200.000 a tömegtakarmány-minta. Az adatbázis és a speciális kalibráció így több millió adatra épül, mely adatbázis folyamatosan, dinamikusan fejlődik. Ez a „lelke” az eredményközlésnek. Ezen adatbázis óriási értéke, hogy több évtized nedves kémiai vizsgálatait, emészthetőségi adatait tartalmazza jelenleg kilenc ország számos régiójára vonatkozóan, a sík- és hegyvidéki-, nedves és száraz kontinentális területeket egyaránt lefedve. Ezen NIR-vizsgálat homogenizált mintára épül. A minta szárítása és darálása egységes, standard módon zajlik, a vizsgálati eredmények megbízhatósága ezért sokkal nagyobb, mint a friss alapanyag NIR-műszerrel történő mérése esetén. A szárítás-darálás ugyan némileg lassítja a mérési folyamatot, de olyan mértékben javítja a mérési eredmény megbízhatóságát, hogy erre a technológiára épült ki a rendszer. A további lépések rendkívül gyorsak. Egy minta színképének beolvasásához kevesebb mint 30 mp szükséges, így a NIR-berendezést kezelő személy óránként több mint 100 minta vizsgálatára képes. A mintákat tehát nem kell fizikailag a wageningeni laboratóriumba küldeni. Nem egyedi méréseket, hanem vizsgálati

csomagokat kínálunk majd partereinknek. A silókukorica-szilázs esetében az Alapcsomagban (a nyers táplálóanyagok mellett) szerepel a keményítő- és az összszukor-tartalom, az NDF-tartalom, továbbá a szervesanyag-emészthetőség, míg a Profi csomagban megtalálható az NDF-emészthetőség és a by-pass keményítő tartalom is. Mindezekon felül kiemelendő a TMR esetében a Profi csomagban megadott oldhatófehérje- és a nitráttartalom. Reméljük, partnereink meglegedésére szolgál majd, hogy az Alapcsomag és a Profi vizsgálati csomag esetében a minta beérkezésétől számított 2 munkanapon belül eredményt közlünk. Ásványi anyagok mérésére is van a lehetőség (M1-es csomag: Ca, P, Na, K, Mg Mn, Zn, Fe, S, DCAB), ebben az esetben azonban nedves kémiai vizsgálat történik, mely hosszabb időt vesz igénybe.

A Takarmányanalitikai Laboratórium hazai újdonságként bevezeti a szemroppantottsági értéket (CSPS) kukoricaszilázsokra, ami azt mutatja meg, hogy a keményítőtartalom hány százaléka található a tört (tehát a bendő számára hozzáférhető) kukoricaszemekben. Amennyiben 5 kg silókukoricát etetünk

és nem eléggé roppantott benne a szem, úgy az 200-300 g/nap testsúlygyarapodás-csökkenést okozhat, ami 300 nap alatti hizlalás során 80-100 kg elmaradás a gyarapodásban! A nem roppantott szem 3 millió Ft értékű termelés kiesést okozhat egy 100 tehenes tejelő gazdaságban (energia alapon számolva), a hiányzó abrak pótlása pedig akár 1 millió Ft többletköltséget is jelenthet! Úgy gondoljuk, régen vár a szakma erre az objektív mérésre, mely segítségével megmérhet-

jük a járva szecskázó hatékonyságát. A szénafélék esetében megadjuk az ún. RFV-értéket, ami a széna NDF és ADF (rostfrakció) tartalma alapján számított érték. Az a lucernaszéna jó minőségű, aminek a pontszáma legalább 150. Ezt a lucernaszénát bátran lehet nagy termelésű teheneknek és borjaknak adni. A pontszámhoz hozzárendelhető egy ár, a széna árában így megjeleníthető a minőség is!

A minták laborba juttatása mindig nehézkes és hosszadalmas vagy költséges feladat. Ennek megkönnyítésére ajánljuk fel a tejtermelés-ellenőrök segítségét. A mintákat a termelésellenőrök a tejmintákkal együtt postázhatják Gödöllőre. Áprilistól kérjük a termelésellenőrök segítségét!

Az ÁT Kft. Takarmányanalitikai Laboratóriuma feladatának tekinti, hogy széles vizsgálati csomagjaival, kiegészítő egyedi vizsgálataival hozzájáruljon a hatékonyabb, pontosabb és differenciáltabb takarmányadagok összeállításához. Reméljük, adatainkból a későbbiekben regionális adatbázisokat is tudunk majd képezni a betakarított takarmányok minőségére vonatkozóan.

Tekintettel a hazai helyzetre, az új NIR-technika mellett bevezettük a takarmány-alapanyagok aflatoxin B1-tartalmának mérését is.

Ezzel a rövid bevezetővel kívánunk Önöknek sikeres tavaszi betakarítási szezont!

Elhunyt Hajba Nándor szeretett Nándi bácsink, a „Magyartarka fajtaért emlékérem” kitüntetettje

HAJBA NÁNDOR
1927 - 2013

Április 18-án, a budapesti Gazdagréten, a Szent Angyalok plébánia templomának urnatemetőjében helyezték nyugalomra Hajba Nándor mezőgazdasági mérnöknek, a kiváló állatfénypépszerűnek és lovas szakembernek a hamvait.

1927. március 23-án született Budapesten. Iskoláit is itt végezte, a Szent Imre ciszterci, illetve a Madách Imre állami gimnáziumokban, az érettségit a háború okozta évvizsga miatt viszont a szekszárdi Garai János gimnáziumban tette le 1946-ban. Tolnai kötődése miatt sokan vélték úgy, hogy itt született. Itt, Szakályban, a fedeztetési állomáson szerezte első lovas, lovaglási élményeit, és az itt felállított kisbéri és gidrán fajtájú mének, a körzetben tenyésztett tolnatamási tájfajta iránt érzett vonzalom határozta meg későbbi lovas kötődését.

Az egyetemre nem vették fel: így 1949-ben, a lóval való foglalkozást tekintve élethivatásának, abrakmesterként az Alagi Állami Ménesben kezdett dolgozni,

majd a ménes átszervezése után, 1952-ben a Dióspusztai Állami Ménesbe került ménápolónak. Dióspusztáról 1953-ban a bántapusztai hucul ménesbe helyezték át törzskönyvvezetőnek, ahol 1956-ig dolgozott. Ezekről az évektől kezdődően rendelték ki rendszeresen az Országos Mezőgazdasági és Élelmezési Kiállítások lótenyésztési bemutatóinak, lovas rendezvényeinek szervezésében való közreműködésre. 1954 óta nem volt Mezőgazdasági Kiállítás Hajba Nándor nélkül!

1956-ban került a Földművelésügyi Minisztérium Lótenyésztési osztályára, és ettől kezdve vett részt a Magyar Lovas Szövetség munkájában is. A Lótenyésztési Osztály átszervezésével 1956. október 1-ével az FM Lótenyésztési Igazgatóságának lett munkatársa. Budapestre kerülésével egyidejűleg jelentkezett a Gödöllői Agrártudományi Egyetemre, ahol levelező tagozaton szerezte meg a mezőgazdasági mérnöki diplomát 1962-ben. Fotós pályafutása elindulását kissé a

kényszerhelyzet hozta: először amatőrként készített ménfotói kerültek a törzskönyvi lapokra, majd a szakmai kiadványokba, évkönyvekbe. A lótenyésztés 1961-ben történt átszervezését követően az Országos Törzskönyvvezési és Utóellenőrzési Felügyelőségénél dolgozott. E munkakörében az állattenyésztés minden területét érintő témában készített fényképeket. E munkahelyéről a 1969-ben a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium (MÉM) Tájékoztatási főosztályára került. Feladata lett a magyar mezőgazdaság munkapillanatainak, a hagyományos és korszerű technológiáinak, valamint eredményeinek megörökítése, dokumentálása. Mezőgazdaságunk rohamos fejlődésének, soha nem látott eredményeinek volt szemtanúja. Képei rendszeresen jelentek meg a szaklapokban és mintegy száz állattenyésztési szakkönyv illusztrációjaként.

Negatívjait és fényképeit a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Adattárába helyezte és mintegy utolsó munkahelyként, nyugdíjas munkatársként mindvégig rendszeresen bejárta a múzeumba, rendezte képeit, és készségesen közreműködött a megrendezésre kerülő kiállítások fényképeinek, s nem utolsósorban a közeljövőben megjelenő lovas szakkönyvek illusztrációs anyagának válogatásában. Nyugdíjba vonulása után folytatta a fényképezést mezőgazdasági kiállításokon, s főleg a military versenyeken. Ezekben az években még aktívabban vett részt a lovaséletben: alapító (és több cikluson keresztül vezetőségi) tagja volt a Kisbéri és Gidrán Lótenyésztő Országos Egyesületnek, a Magyar Lovaskörnek, a Huszár és Lovas Hagyományőrző Társaságnak, részt vett a Magyar Állattenyésztők Szövetsége Állattenyésztéstörténeti Bizottság munkájában.

Ernst József

Néhai Kerekes György elnökségi tagunk fia, ifjabb Kerekes György jóvoltából került a birtokunkba a hazai tenyésztésszervezés őskorát felidéző folyóirat-gyűjtemény. Hisszük, hogy elődeink magas színvonalú szakmai munkájából a jelenkori tenyésztő társadalom is sok hasznos információt meríthet. Ezért úgy döntöttünk, hogy az újság hasábjain közreadjuk a szarvasmarha-tenyésztés régmúlt eredményeit és emlékeit.

IV. ÉVFOLYAM.

19. SZÁM.

1942. OKTÓBER 1.

Magyar Állattenyésztés

MEGJELENIK MINDEN HÓNAP 1.-ÉN ÉS 15.-ÉN

AZ ORSZÁGOS TÖRZSKÖNYVELŐ BIZOTTSÁG IRÁNYÍTÁSA ALATT ÁLLÓ ÁLLATTENYÉSZTŐ ÉS TÖRZSKÖNYVELŐ SZERVEZETEK HIVATALOS LAPJA

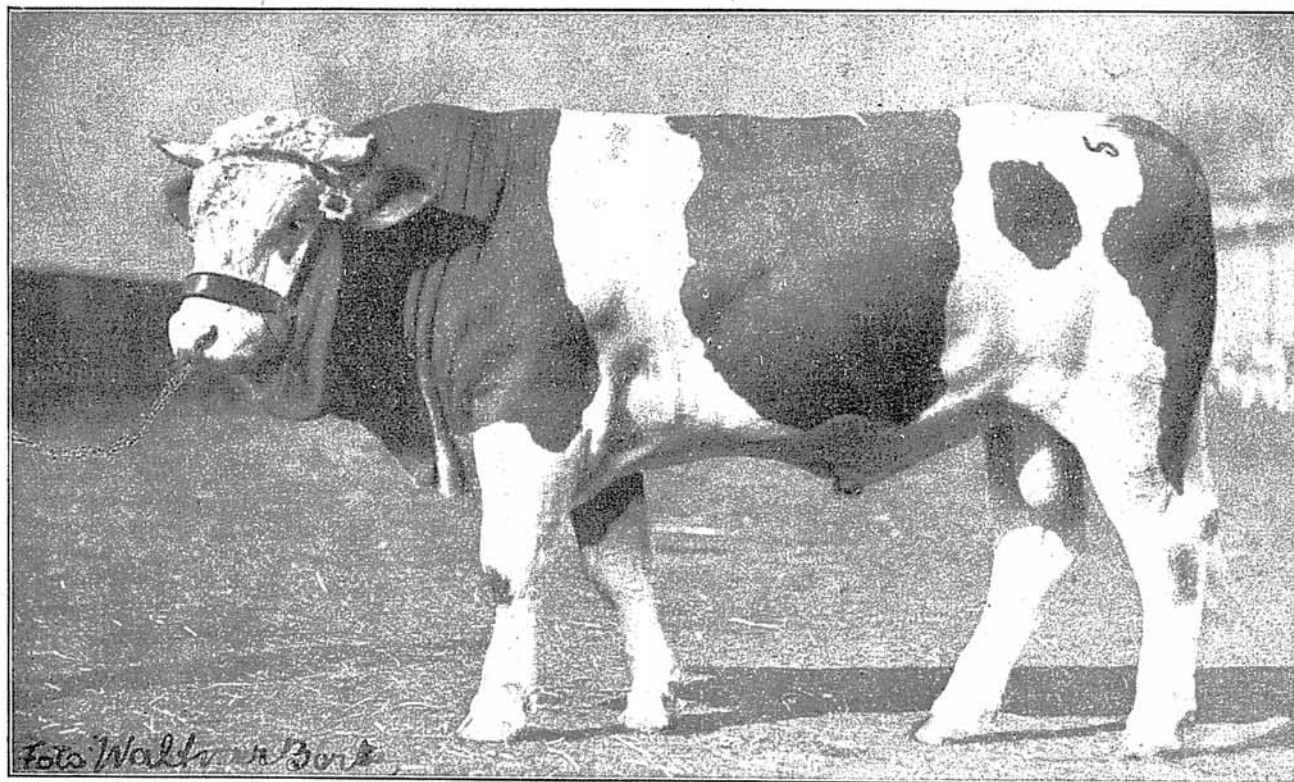
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST
IX., KÖZTELEK-UTCA 8.
TELEFONSZÁM: 382-365

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG
ELNÖKE:
WELLMANN OSZKÁR DR.

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG
ALELNÖKE:
BATTHA PÁL

ELŐFIZETÉSI ÁR:
NAGY- ÉS KÖZÉPBIRTOKOSOKNAK, BÉRLŐKNEK 1 ÉVRE 16 P. GAZDÁTSZTEK-
NEK, KISGAZDÁKNAK, ISKOLÁKNAK,
GAZDAKÖRÖKNEK 1 ÉVRE 12 PENGŐ

**Céltudatos tenyésztési munkával
mi is tudunk olyan tenyészállatokat nevelni,
mint Svájcban a kitűnő alpesi legelőkön**

A bábolnai m. kir. állami ménesbirtok „Tell 61” nevű 2 éves telivér szimmentáli bikája, amely az Országos Mezőgazdasági Kiállításon versenyen kívül szerepelt, de elismerten a kiállítás legjobb bikája volt.

Tenyésztéspolitikai jegyzetek

I. A rögzilárdság

Irta: CSUKÁS ZOLTÁN DR.

A rögzilárdság csak elvétve került szóba azelőtt, hogy a vezető fajták kozmopolitizációja elterjedésre tehetett szert. Napjainkban különösen az autarkia országokat foglalkoztatja. Elsősorban Németországot, ahol a „Bodenständigkeits“ nemcsak hat tudományos intézet (Admont, Breslau, Giessen, Göttingen, Hohenheim, Kraftborn) hivatalos munkaprogramján szerepel, hanem a tenyésztéspolitikai következmények sem maradtak el. Ez a jelenség annál feltűnőbb, mert nemrég „gleichschaltolták“ három (feketetarka, vöröstarka, egyszínű vörös) fajtává Észak-németországnak mintegy 12—14 lapálytájfajtáját, s itélték kihálásra Dél-németországnak feltűnő csip-csup marhafajtáját.

A rögzilárdságról minden emlősfajban vannak tapasztalások. Legtöbbször mégis a szarvasmarhatenyésztésben kiváncsiak a felszínre, mert életmódja inkább függ olyan bioklimás tényezőktől, amely tényezők földrajzilag viszonylag közeli tájakon is számottevően különböznek. Az elűtő tájnak különböző erői az azonosan öröklött hajlamot is másként alakítgatják. Még az egyetemes ikrek is más külsőt nyerne az eltérő életfeltételekben, hiszen a bioklíma nemcsak a talaj és a takarmány útján hat, hanem közvetlenül is befolyással van a szövetek mennyiségére és minőségére. Ezek az eltérő életfeltételek egyúttal elűtő vérvonalak szaporodásának kedveznek, s a táj, mint „földrajzi életegység“, a közös őse ivadékaiban más jellegűt tesz általánossá. Nagyjából ez a veleje a tájfajtaképződés öröklésmechanizmusának is ott, ahol abba az ember nem avatkozik bele. Az azonos eredetű célra ilyen jelleg az, amit a lapály-csoport fríz és keletporosz marháit, a szürkemarha erdélyi és alföldi változata, a borzderes marha montafóni és svájci jellegei feltűntetnek. Ez az oka annak, hogy az 1922-ben Romániába vitt, átlagosan 700 kg-os shorthorn tehének kifejtett ivadékaik már csak 398 kg-ot nyomtak s a borjak (színüktől eltekintve) nemzedéki öl-nemzedékre jobban hasonlítottak a podoliai borjakhoz. Ilyen hatások szomszédos tájakon pl. Oberintál és Dél-tirol között is észlelhetők, amint azt a St. Michale-i mezőgazdasági iskolába vitt oberintáli tehének példája mutatja, amelyek néhány nemzedék múltán testben a Dél-tirolban otthonos ertschthali marhához váltak hasonlóvá. — Ugyanez az oka a szimmentáli szarvasmarha európai jellegváltozatainak, amelyről néhány példát alább mutatok be.*)

Testarány	Svájcban	Stejerben	Erdélyben	Tiszavölgyben	Bukovinában
Törzsmélységi index 1...	51·8	51·1	51·2	51·0	50·9
Törzsmélységi index 2...	44·0	42·1	43·0	43·3	41·5
Törzsohlóssági index...	30·8	29·2	25·9	28·2	22·9
Tözs keresztmetszeti index	68·8	—	60·0	64·8	55·2

A rögzilárdság értelmileg tehát csak hasonló, velejében azonban mélyrehatóbb fogalom, mint a honosulás. A rögzilárdság annak a feltételnek teljesülését jelenti, hogy a fajta későbbi nemzedékeiben is alaki jellemzőinek a módosulása,

* Talán rövidesen közölhetem „a magyarországi szimmentáliak jelleg változatainak a különbségét is. A szürkemarhánkról gyűjtött adatok a homoki és a sziki tenyészetek jellegében határozott különbséget árultak el.

fiziológiás hajlamainak a csorbulása és élettartamának a rövidülése nélkül képes az új életfeltételekhez éppen úgy alkalmazkodni, mint a rög eredeti szülőit.

Éppen ezért a rögzilárdsággal nincsen baja annak a tájéknak, amelyiknek a mezőgazdaságát az eredeti fajta, vagy annak tisztavérbeni nemesítése kielégítheti. Alig foglalkoztatja ama tájék gazdáit is, ahol az új fajta eredeti életfeltételeit bioklimás vonatkozásban is csaknem maradéktalanul megtalálja (mint pl. az angol csatornaszigeti jersey marha Újzéládon). A kérdés akkor merül fel, amikor valamelyik tájéknak a külső életfeltételei — főként bioklimás értelemben — lényegesen mások, mint azé a tájéké, ahonnan az új fajtát hozták. Azért ebben az összefüggésben a jersey marha és az arab ló nemcsak egy csoportját jelenti az állatoknak, hanem értjük ezatta azt a környezetet, amit „földrajzi életegység“ kikerülhetetlenül nyújt. Ha ugyanis a „jelleg“ szóval nemcsak azt kívánjuk jelölni, amit az öröklődő anyag adhat, hanem azt is, ahogy a hajlamot a környezet alakította, akkor a „jelleg“ bírálatakor annak utóbbi forrását — a környezetet — sem hagyhatjuk figyelmen kívül.

Szerencsére a külső testalakulás módosulásából többször nem származik semmiféle gazdasági hátrány sem. Néha azonban a rög nemcsak alaki jellegzetességeiből vetközteti ki az új fajtát, hanem korlátozza termelő hajlamainak kifejtésében is. Sőt szélsőséges esetekben az új fajtájú tenyészet a módosult életfeltételekben egészen haszontalanná válik (pl. a jersey Anatóliában, a lapálymarha Ausztráliában, stb.). Ha ugyanis a „jelleg“-nek a megváltozása immár konstitúciós értelművé súlyosbodik, vagyis a „jelleg“ szűnése a viszonyosság folytán annak a típusnak a ritkulását eredményezi, amelyikből a tejlékenyebb vagy hizodalmasabb egyedek sarjznak... akkor (de csakis akkor!) biológiailag is igazolást találhat az a törökves, amely a vérfrissítésnek szüntelen „utóhatásaival“ igyekszik az eredeti jellegét állandósítani, amint ezt a tiszteletreméltó hazai állásponthoz egyik képviselője emgy fejeztki: ... Szimmentáli jellegű szarvasmarhaállományunk fejlesztése érdekében soha nem mellőzhetjük a vérfrissítő regenerátorok behozatalát. Szarvasmarhatenyésztésünkhöz soha nem érheti el azt a magas fokot, amely feleslegessk tenné a bikabehozattal járó áldozatokat, mert a hazai rög, az éghajlat, a takarmány, a tartási viszonyok és egyéb külső behatások az egyed jó és hátrányos tulajdonságainak az utódokban olyan eltolódását eredményezik, amelyeknek idővel való káros következményeit meggátolni, a megkívánt jótulajdonságokat megerősíteni, rögzíteni legeredményesebben csak egy-egy svájci bika behozatalával lehet. ... Még egy gyengébb minőségű svájci bika is nagyobb eredményeket mutathat fel egy hazai tenyészetbe kerülve, mint egy nálánál jobb klassziszú, de hazai származású bika...

Nos ez utóbbi tapasztalásra alapozott véleménye közlemény korábbi gondolatmenetéből egészen érthető. Sőt, ha a jellegnek a megváltozása a szervezet amolyan megrázkódásának a kifejezője, amely konstitúciós következményekkel is járna, akkor a tejlékenység hanyatlását féltő aggodalom elvileg is értelmezést találhatna.

Nem csodálható, ha az ellenhatás ott a legnagyobb, ahol leginkább törekedtek az egységesítésre. A tároláson ugyanis — elfogadva fenti okfejtést — (avagy talán éppen azért!) azt kérdezzük: 7. mi szükség van arra, hogy azokat az alaki eléréseket igyekezzünk folytonos vérfrissítéssel elérni, amelyek a rögnek kikerülhetetlen manifesztálásából néhány nemzedék múltán úgyszólván bekövetkeznek (pl. a szarvastagsága és hossza, a csontosváz méretei, a bőr és szőr minősége, stb.) mihielyt az „utóhatás” szűnik, amelyek azonban a termelőhajlammal nincsenek viszonyosságban? 2. Ha valamely fajta ivadékaiknak a többsége az új feltételek között termeléséből is veszít, avagy termelése csak olyan eszközökkel tartható fenn, amelyek némely tájék népies üzemeiben sem természetszerűnek, sem hasznosnak (ha a tenyészállatteladás fikciójától eltekintünk) nem minősíthető, illetőleg a termelés hanyatlásának csak ismételt (szinte állandósuló) vérújítással lehet elejét venni, ám akkor remélhető-e, hogy az új fajta valamikor is rögszilárdá válik? 3. Következésképpen indokolt-e bármely fajtát olyan viszonyok között tenyészteni, ahol a nép kezén rögszilárdá nem válhatik, s így a tenyészet jellege, esetleg hasznossága is állandóan a vérújítás: k a függvénye?

Tárgyilagosan erre is csak azt felelhetjük: Valóban! az állattenyésztés irodalma számtalan példát sorolhat fel nemcsak Európában, hanem minden földrészen arról, hogy az „originális típus”-nak jobb ügyhöz méltó anyagi áldozattal, időrablással és fáradsággal járó vedászata évtizedek folytán keserű csalódást hozott, amely megfelelőbb fajtának a honosításában és rögszilárdá tételében, avagy az eredeti rögszilárd állományok tisztavérű nemesítésében bőségesebben kamatozott volna. Így Sdanowich az orosz drakuli ménes főistállómestere írja, hogy Eszékfranciaország oecánikus éghajlatában a buja Perche völgyéből a kontinentális száraz orosz pusztára vitt és tisztavérben továbbtenyésztett perseron lovak néhány nemzedék múltán teljességgel elvesztették a hidegvérű ló jellegét. Felesleges több példát felsorolni, hiszen köztudomású, hogy ezekre a következményekre a gazdák legfeljebb a kontrasztokban lettek figyelmesek, de tenyésztéspolitikai okulásul ritkán szolgáltak. Emlékeztetek csak arra, hogy a Szovjet-Unióba az utolsó 25 évben is tömegesen vittek az oecánikus égaljú Angliából leicester, lincoln, hamshire juhok, shorthorn és angus marhát, nagy, fehér angol sertést, stb.

Minthogy aktualitások a tárgyilagossá megítélés hazánkban ezidőszent nem zavarják, érdemes — vitának nem szánva, pusztán elvi síkon — futó pillantást vetni arra, miként látják a kérdést azok, akiknek nemcsak tudományos megállapításait nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hanem akiknek gazdaságpolitikáját tenyésztésünk irányításában a jövőben még jobban érezzük majd. Wiarda „a szársországi feketetarka lapálymarhák legfontosabb vérvonalairól” szóló doktori értekezésében azt írja: „A szemlélt figyelmét nem kerülheti el, hogy csak kevés törzs van bőséges ivadékkal képviselve; elsősorban is azok a törzsek népesebbek, amelyek rögszilárd eredeti állományból származtak. Ezzel szemben az importált állatok — kivételktől eltekintve — csaknem mindig akkor voltak eredményesek, ha rögszilárd anyaggal párosították őket. De igen sok importált állat ivadékaik kellett újlag kizárni a tenyésztésből”. Ebből Wiarda azt következteti, hogy „jobb, ha őröket nem importálnak és a bikaimportot is csak a legkiválóbb példányokra korlátozzák”. Panaszok, hogy „a tömeges importok a rögszilárd állatállomány kialakulását rendkívül megnehezítik”. Darré* (volt földmívelésügyi

miniszter) pedig „A jövőben díjazásra nem lesz bocsátható olyan állat, amely külföldi apától, vagy anyától származik annak dacára, hogy külföldi tenyészállatok behozatalához nemcsak hozzájárulok, hanem azt kívánatosnak tartom”. Eggeling 1936-ban így nyilatkozott: „Minden nemzeti szocialista előtt nyilvánvaló kell legyen, hogy állatállományunknak a természet örök törvényének a rendelkezése szerint vérből és földből kell kiindulni. Nem nézhetünk örök időnkig egyetlen eszményre, mint tenyészcélra”*** A híres Lehmann azt mondta: „Nekem tehát az a törekvésem, hogy a kisgazdák udvarainál mielőbb Németországban kizárólag német szülöktől származó lovak csak a saját rögünk termelte takarmányból nevelődjenek, szántanak és fuvarozzanak”. Wipper szerint pedig: „Mindazonáltal — kivételes esetektől és időktől eltekintve — a nemesítésnek a jövőben külföldi anyaállatok behozatala nélkül kell folynia. Mert bár az importok kétségtelenül hatékonyan fejlesztik a tenyésztést, mégis eltérítik a köztenyésztést attól a vezérgondolattól, hogy a rögöz kötd-jék.”

* Talán ennyi hivatkozás elég a kérdés időszerszerűségének indokolásához, amellyel a tényleges gyakorlat jeles összhangban áll. Ime a pinzgau, a murbeceni, az etschthali, stb. mintha meg sem mozdulna! Ők csak egymás között adhatnak-vehetnek, mégsem kótyavetyélik el rögszilárd állományukat azért a hóbortért, hogy diva'osabb fajtákból neveljenek a külföldnek tenyészbíkákat. A rögszilárdabb nori-pinzgau ló Észak-felé szorítja az alrajnai lovat. Dacol a haflingi, s a „murinsulanert” Stájerban és Alsó-ausztriában mintha jobban becsülnék, mint édestestvérét a muraközit Dunántúl. A sváb-hallei sertés bevonult a hivatalos törzskönyvbe, s a kísérleti állomások számszerűleg igazolják, hogy csakugyan rögszilárdabb az óstájer és a szulttáli tyúk, amelyet pedig (a tenyésztői követelésnek engedve) csak két év óta törzskönyveznek hivatalosan, stb. ...

Az ellenhatás mértékét jelzi az a jelszó, amely a rögszilárdságot immár nem is eszköznek, nem egyik értékmérő tulajdonságnak tartja, hanem tenyészcélként, ***... hogy a kísérleti állomások alig ezer db-ot számláló helyi fajtajellegek nemesítését vették munkaprogrammába, ... a hohenheimi intézet egyenesen a „rögszilárdság növeléséről” beszél, stb. ...

De a rögszilárdság tantétele másutt is olyan arányban erősödik, amilyen arányban sokasodnak azok a balsikerek, amelyek a kozmopolitás fajtáktól hazájuktól merőben elütő bioklimában vártak hatékony javítást.

* * *

Nyilván mindkét álláspontnak vannak érdemei és vannak túlzásai. Talán közös tanulságul szolgálhatnak az alábbiak:

Európának sem a szarvasmarha-, sem egyéb emlős állományát — bármennyire tetszetősnek és ökonomikusnak látszik is — nem lehet 3—4 fajtába beskatulyázni és 2—3 szokványminőséget termelésre szorítani. A túlzott egységesítő törekvés nyomán többször csak a színeződés zsugorodik 3—4 minőségre, amely azonban testnagyságban, fejlődésben, termelő hajlamokban, stb. egészen elütő változatokat takarva, így sem érheti el az egy fajtához való tartozásnak azt a kritériumát, hogy „hasznos élettel hajlammal rendelkezzenek és örökítsenek”. Másfelől viszont semminő érdek sem jár-dik olyan fajták párhuzamos tenyészítéspolitikai védelméhez,

* 1935-ben Goslarban a Reichsbauerntag-on tartott beszédeből.

** Wochenblatt d. Landesbauernschaft 27, 1936.

*** „Bodenständigkeit als Zuchtziel”, „Kühn Archiv” 49, 36, 1938.

amelyek egyező bioklimában azonos, vagy hasonlós rögnek: földrajzi életegységnek a szünetei, vagy ivadékaiban is egyenrangú honosultjai, ha mindjárt hasznosságban egyeznek is.

Idegen fajták akkor vlnak az új rög szünetleivé (rögszilárdá), ha jellemük lényegét, termékenységüket, termelő hajlamaikat, takarmányértékesítésüket és élettartamukat a kérdéses tájék népies üzemeinek sajátos viszonyaiban — a vérfrissítés nélkül is — szakadatlanul megörzik. A rögszilárd állomány nincs immár jüggőségben semmilyen üssel. A természeti erők nem végeznek benne többé olyan kiválasztást, amely külsőben, szaporaságban, termelésben, élettartamban megváltoztatná.

Nem hátrány, hanem végtelen előny származik a gazdára abból, ha valamely fajta képlekenysége megengedi, hogy szervezete külsőben — termelő hajlamainak a mérséklése nélkül — úgy módosulhat, amellyel a kérdéses tájék bioklimás tenyészőiehez közvetlenül és közvetve jobban alkalmazkodhatik.

A helyes állattenyésztési politikának csak olyan jelleg megszerzése lehet a célja, amelynek rögtitése nem jügg szaka-

datlan külföldi importok láncolatától, s ezáltal a népies tenyészítés színvonalát nem válik állandósult külpolitikai függvényé.

A jüggőség mielőbbi megszüntetésére — a minőség sérelme nélkül — siettelni kell az importokat a hazainál hasznosabb mindazon fajtákból, amelyek az ország számottevő hányadán a népies tenyészítésben az eredeti állományhoz hasonló sikerrel rögszilárdá válhatnak.

Az idegen fajták behozatalára jrdítottnál viszonylag nagyobb, de legalább azzal arányos áldozatot kellene szánni ama eredeti fajták tisztavérű nemesítésére, amelyeknek természeti és gazdasági viszonyai által megszabott otthonában: földrajzi életegységében hasznosabb fajta rögszilárdá nem válhatik.

A rögszilárdság tanulmányozását hivatásos állattenyésztési intézetek munkaprogramjává kell iktatni.

A legjobb külföldi vérvonalak megszerzése, majd közülök a leginkább rögszilárdá válóknak a kielégítő elszaporítása után a behozatalt elvileg le kell zárni, illetőleg kivételes apállatoknak a szárványos behozatalára kell korlátozni.

XI. Tarka Fotópályázat

2013-ban már csak digitális vagy digitalizált felvételek küldhetők be!

Beérkezési határidő: 2013. július 25.

Pályázati feltételek:

- A pályázat nyitott, azon foglalkozástól, lakóhelytől és életkortól függetlenül bárki részt vehet.
- A pályázat témája:** a szarvasmarha és annak tenyésztése. Tehát nem kizárólag a magyartarkák örökíthetők meg, hanem a szarvasmarhák valamennyi fajtája, bármilyen környezetben és bármilyen módon!
- A pályázatra csak olyan felvételeket nevezzenek a szerzők, amelyek a korábbi Tarka fotópályázatokon még nem szerepeltek.
- Egy pályázó maximum **10 db** fekete-fehér vagy színes digitális képet küldhet be emailben. A beküldött alkotások optimális felbontása: **1500x2102** pixel (vagy ehhez közeli értékek, illetve a nyomtatási méret beállítása esetén: 18x24 cm). A zsűri által kiállításra javasolt képeket a szervezők nagyítatják le. Az emailben beküldött **JPG** kiterjesztésű képek összterjedelme ne haladja meg az 15 Mb-ot. Ha ennél nagyobb a tiz kép terjedelme, akkor több emailre elosztva kérjük csatolni. Becsomagolt állományokat, óriás leveleket nem fogadunk. Minden képet egyenként kell melléletként csatolni egy emailhez. A fotók beérkezéséről visszajelzést küldünk.
- A pályaművek file neve a következő adatokat tartalmazza ékezetes betűkkel írva: a pályázó **CSALÁDINEVE_KERESZTNEVE_Aképrövidcíme.JPG**
- A pályázóknak **nevezési lapot kell kitölteni**. A nevezési lapon szereplő információk egyezzenek a file névben olvasható felirattal. A nevezési lap a kiírás végén szerepel, illetve letölthető a <http://muvhazbonyhad.ewk.hu>, vagy a www.mafosz.hu oldalról. A nevezési lapot is emailben kérjük beküldeni. A nevezési lap fájlneve a pályázó neve legyen.
- Beküldési cím: tarkafesztival@gmail.com
- Díjazás: 1-3. helyezett tárgyjutalomban részesül, egy alkotó pedig elnyeri a Magyartarka Tenyésztők Egyesületének különdíját.
- A pályázóknak **nevezési díjat** kell fizetni, amelynek összege: **1.000 Ft/fő**, attól függetlenül, hogy hány fényképet küldenek be. A nevezési díjakat a pályázattal és kiállítással kapcsolatos költségek fedezésére kívánják fordítani a szervezők. A nevezési díj **átutalható**, de csak azon a néven, amely a nevezési lapon is szerepel. Számlaszámunk: Vörösmarty Mihály ÁMK, OTP 11746036-15415307 (**IBAN formátum:** HU03117460361541530700000000) A megjegyzés rovatban fel kell tüntetni: Tar-

ka Fotópályázat. Aki nem tudja megoldani a banki átutalást, az adja fel a nevezési díjat postai rózsaszín csekken úgy, hogy azon a művelődési központ neve szerepeljen és cím helyett a számlaszáma.

- A kiállításon szereplő művek a tárlat népszerűsítésével kapcsolatos publikációkban szerzői jogdíj fizetése nélkül jelennek meg – a szerző nevének feltüntetésével. A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete a kiválasztott képek közlési jogát esetleg megvásárolja szakmai lapjában való felhasználásra, a szerzőkkel való egyeztetés után. A díjnyertes fotók a kiállítás megnyitását követően megtekinthetők lesznek a <http://muvhazbonyhad.ewk.hu> internetes oldalon, ahonnan előzetesen a nevezési lap is letölthető. A szervezők a beérkezett fotókat CD-n archiválják.
- A pályázatot szakmai szempontból felügyeli a Magyar Fotóművészeti Alkotócsoportok Országos Szövetsége és a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete.
- További információ: Vörösmarty Mihály Művelődési Központ, 7150 Bonyhád, Széchenyi tér 2. Telefonszám: 06-74/451-455. (A művelődési központ június 24-től július 7-ig zárva tart, ekkor a telefonszám nem él.)

Pályázati naptár:

Beérkezési határidő: 2013. július 25.

Zsűrizés: 2013. július 29-31. között

Értesítés a zsűri döntéséről: 2013. augusztus 2-ig

A kiállítás megnyitása: 2013. augusztus 10-én

A kiállítás megtekinthető: Bonyhádon, a művelődési központban (Széchenyi tér 2.), augusztus 9-től 30-ig.

Nevezési lap

a XI. Tarka Fotópályázaton való részvételhez

A pályázat feltételeit ismerem. Hozzájárulok ahhoz, hogy a kiállításra elfogadott alkotásaimat a rendezvény népszerűsítése érdekében – térítésmentesen – publikálják a rendezők, a nevem feltüntetésével, különféle sajtótermékekben.

Név: .....

Postacím: .....

Telefonszám: ..... E-mail: .....

Sorszám	A kép címe	Készítésének helye	A zsűri döntése
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

Hely: ..... Dátum: 2013. ....

XIII. TARKA MARHAFESZTIVÁL
BONYHÁD
2013. AUGUSZTUS 9-10.

A zsűri döntései:
Kiállításra elfogadva = K
Díjazva = D
Kiállításra nem javasolva = E

Regionális közgyűlések
2013. február 26 - március 8.

Fotó: Mezősi Attila, Vágó Barnabás

Regionális közgyűlések
2013. február 26 - március 8.

Fotó: Mezősi Attila, Vágó Barnabás

Regionális közgyűlések
2013. február 26 - március 8.

Fotó: Mezősi Attila, Vágó Barnabás